50. ఖాఫ్ సూరా

పరిచయం

ఈ సూరా మక్కా కాలానికి చెందినది. ఇందులో మొత్తం 45 ఆయతులు ఉన్నాయి. ఏకదైవారాధన, మరణించిన తర్వాత మళ్ళీ లేపబడడం, శిక్షాబహుమానాల గురించి ఈ సూరా నొక్కి చెప్పింది. ఈ సూరా ప్రారంభంలో వచ్చిన 'ఖాఫ్' అనబడే పొడి అక్షరాన్ని ఈ సూరాకు పేరుగా పెట్టడం జరిగింది. ఈ పొడి అక్షరానికి అసలు అర్థం అల్లాహ్‌కే బాగా తెలుసు, కాని కొందరు వ్యాఖ్యాతలు ఈ పొడి అక్షరం అర్ధం గురించి వివరణలు ఇచ్చారు. అవిశ్వాసులు తీర్పుదినాన్ని, మరణించిన తర్వాత మళ్ళీ లేపబడడాన్ని తిరస్కరించడం ఈ సూరా ప్రస్తావించింది. అవిశ్వాసులు తాము మరణించిన తర్వాత తమ దేహాలు దుమ్ము, ధూళిలో కలిసి పోయిన తర్వాత మళ్ళీ తమను బతికించడం అన్నది ఎలా సాధ్యమని వాదించేవారు. ఈ వాదనకు ఈ సూరాలో జవాబు ఇస్తూ, ఒకసారి సృష్టించిన అల్లాహ్ అలసి పోలేదని, ఆయన జీవితాన్ని మరణాన్ని ప్రసాదిస్తాడనీ, ఆయన మృతభూమికి జీవం పోస్తాడనీ, ఆయన భూమ్యాకాశాలను, వాటి మధ్య ఉన్న సమస్తాన్ని ఆరురోజులలో సృష్టించాడనీ తెలియజేసింది.

ఈ సూరా మృత్యువుకు సంబంధించిన బాధాకరమైన పరిస్థితిని, ప్రళయఘడియ వచ్చినప్పుడు శంఖం పూరించబడే పరిస్థితిని, మరణించిన వారు మళ్ళీ లేపబడే విషయాన్ని, తీర్పుదినం నాటి దృశ్యాలను అవిశ్వాసులకు స్పష్టంగా తెలియజేసింది. ప్రతి వ్యక్తి వెంట ఒక దైవదూత సాక్షిగా ఉంటాడు. అవిశ్వాసులను నరకాగ్నిలోకి నెట్టడం జరుగుతుంది. వారు సత్యాన్ని అనుమానించారు, అహంకారంతో వ్యవహరించారు, మూర్ఖంగా అల్లాహ్‌ను తిరస్కరించారు. వారు మంచిని నిషేధించుకున్నారు. సన్మార్గులకు వారికి వాగ్దానం చేయబడిన స్వర్గవనాలు లభిస్తాయి. వారు అల్లాహ్‌కు భయపడేవారు. వారు భక్తితో అల్లాహ్ వైపునకు మరలేవారు. నిజాయితిగా పశ్చాత్తాపపడేవారు. ఈ సూరాలో గతకాలాల్లో సత్యాన్ని తిరస్కరించిన జాతులకు పట్టిన గతిని గుర్తుచేయడం జరిగింది. నూహ్ (అస) జాతి, సమూద్ తెగలు, ఆద్ జాతి, ఫిర్ఔన్ జాతి, లూత్ (అస)జాతి – ఈ జాతులు సంపద, అధికారాలు కలిగిఉన్నప్పటికీ నాశనానికి గురయ్యాయి. ఈ సూరాలో ప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం)ను ఉద్దేశించి సహనంతో వ్యవహరించాలని, సన్మార్గానికి కట్టుబడాలని బోధించడం జరిగింది.

50. ఖాఫ్[1] సూరా

سُوْرَةُ قٓ

అవతరణ :మక్కా ఆయతులు : 45

అపార కరుణామయుడు, పరమ కృపాశీలుడైన అల్లాహ్ పేరుతో

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

1 ఖాఫ్. దివ్యమైన ఖుర్ఆన్ సాక్షిగా![2]

قٓ ۚ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيْدِ ﴿١﴾

2 తమ వద్దకు స్వయంగా తమలో నుండే హెచ్చరించేవాడొకడు రావటం వారిని ఆశ్చర్యపరిచింది. అందుకే అవిశ్వాసులు ఇలా అన్నారు : "ఇది మరీ విచిత్రంగా ఉందే![3]

بَلْ عَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيْبٌ ﴿٢﴾

3 "ఏమిటీ, మేము మరణించి మట్టిగా మారిన తరువాత (మళ్ళీ బ్రతికించబడ తామా?) ఈ తిరిగిపోవటం చాలా దూరం (బుద్ధికి అందనిది)!"[4]

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۚ ذٰلِكَ رَجْعٌۢ بَعِيْدٌ ﴿٣﴾

1. దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) పండుగ నమాజులలో ఈ సూరాతోపాటు, **ఇఖ్తరబతిస్సాఅతు** సూరా పఠించేవారు (సహీహ్ ముస్లిం). ప్రతి శుక్రవారం (జుమా) ప్రసంగంలో కూడా ఈ సూరా పఠించేవారు (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుల్ జుమా). పండుగ నమాజులలో, శుక్రవారం ప్రసంగంలో ఈ సూరాలను పఠించటమంటే బహుశా జనులు ఎక్కువగా సమావేశమయ్యే చోట్ల ఆయన ఈ సూరా పఠించేవారు. ఇందులో గొప్ప పరమార్థం ఉంది. ఎందుకంటే వీటి ప్రారంభంలో సృష్టి ప్రక్రియ గురించి, మరణానంతర జీవితం గురించి, లెక్కల గురించి, స్వర్గ నరకాల గురించి, పుణ్యము పాపముల గురించి, శుభవార్తలు – హెచ్చరికల గురించి చెప్పబడింది. (ఇబ్నె కసీర్)
2. **"మీరు ప్రళయదినాన తప్పక లేపబడతారు"** అనే సమాధానం ఈ వాక్యంలో ఇమిడి ఉందని కొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. తరువాతి ఆయతులలో చెప్పబడిన విషయాలకు ఈ (మొదటి) ఆయతు పీఠిక లాంటిదని మరికొంతమంది చెప్పారు (ఫత్హుల్ ఖదీర్, ఇబ్నె కసీర్).
3. నిజానికి ఇందులో ఆశ్చర్యపడాల్సిందేమీ లేదు. ప్రవక్తలంతా ఆయా జాతులకు చెందిన వారే. ఆ లెక్కన మక్కాకు చెందిన ఖురైషులను హెచ్చరించటానికి ఖురైషులలో నుండే ఒకానొక వ్యక్తిని ఎన్నుకోవటం జరిగింది.

4 భూమి వారిలో (ఎందరిని) ఏ మేరకు హరిస్తుందో కూడా మాకు తెలుసు. మా దగ్గర అన్నింటినీ భద్రపరిచే పుస్తకం ఉంది.[5]

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ۚ وَعِنْدَنَا كِتٰبٌ حَفِيظٌ ④

5 పైగా వారు, సత్యం తమ వద్దకు వచ్చినప్పుడు దాన్ని అబద్ధంగా చిత్రీకరించారు. అసలు వారు అయోమయంలో పడి పోయారు.[6]

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ فَهُمْ فِيٓ أَمْرٍ مَّرِيجٍ ⑤

6 ఏమిటీ, తమపైన ఉన్న ఆకాశాన్ని వారు చూడలేదా, ఏ విధంగా మేము దాన్ని నిర్మించి,[7] ముస్తాబు చేశామో?[8] మరి అందులో ఎలాంటి పగుళ్ళూ లేవు.[9]

أَفَلَمْ يَنْظُرُوٓا إِلَى السَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنٰهَا وَزَيَّنّٰهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑥

4. మరి చూడబోతే అందులో బుద్ధికి అందని విషయం ఏదీ లేదు. రాబోయే వాక్యాలలో దీనికి సమాధానం వస్తుంది.

5. అంటే భూమి మనిషి మాంసాన్ని, ఎముకలను, వెంట్రుకలను సయితం క్రమక్రమంగా తినేస్తూ ఉంటుంది. ఆ విధంగా అది అతన్ని తుత్తునియలుగా చేసేస్తుంది. అదంతా మాకు తెలియకుండా లేదు. ఇంకా చెప్పాలంటే ఆ విషయాలన్నీ మా వద్ద ఉన్న గ్రంథంలో నమోదై ఉన్నాయి. అందుచేత శరీరావయవాలన్నింటినీ సమకూర్చి వారిని మలిసారి బ్రతికించటం మాకేమాత్రం క్లిష్టతరం కాదు.

6. ఇక్కడ **సత్యం** (హఖ్) అంటే దివ్య ఖుర్ఆన్ లేదా ఇస్లాం లేదా ముహమ్మద్ (స) దైవదౌత్యం అని భావం. ఏ అర్థంలో తీసుకున్నా ఒక్కటే. **'మరీజ్'** (مَّرِيجٍ) అంటే అయోమయం లేక తికమక అని అర్థం. తీవ్రమైన సందేహం వారిని ఆ స్థితికి లోను చేసింది. వారికి ఏమీ పాలుపోవటం లేదు. ఒక్కోసారి ముహమ్మద్ (స)ని మాంత్రికుడంటారు. ఒక్కోసారేమో కవిపుంగవుడంటారు.

7. అంటే – ఏ విధమైన ఆధారంగానీ, స్తంభాలుగానీ లేకుండానే ఆకాశాన్ని మీపైన నిలిపి ఉంచాము.

8. అంటే – నక్షత్రాలనే దీపాలతో దాన్ని అందంగా అలంకరించాము.

9. అంతేకాదు, ఈ ఆకాశమండలంలో ఎలాంటి అపసవ్యత, ఎగుడుదిగుడు కూడా కానరాదు. ఈ విషయమే మరోచోట ఇలా అనబడింది : "ఆయన ఒకదానిపై ఒకటిగా సప్తాకాశాలను నిర్మించాడు. నీవు కరుణామయుని సృష్టి ప్రక్రియలో ఎలాంటి

7 ఇంకా మేము భూమిని పరచి, అందులో పర్వతాలను చేశాము. ఇంకా అందులో అందాలు చిందే అన్నిరకాల వస్తువులను మొలిపించాము.[10]

وَالْاَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَاَلْقَيْنَا فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ۝٧

8 (అల్లాహ్ వైపు) మరలి వచ్చే ప్రతి దాసునికీ ఇవి కనువిప్పుగా, గుణ పాఠంగా ఉన్నాయి.[11]

تَبْصِرَةً وَّذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ۝٨

9 ఇంకా మేము ఆకాశం నుండి శుభప్రద మైన నీటిని (వర్షాన్ని) కురిపించాము. తద్వారా తోటలను, కోతకొచ్చే ఆహార ధాన్యాలను[12] మొలిపించాము.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً مُّبٰرَكًا فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ جَنّٰتٍ وَّحَبَّ الْحَصِيْدِ ۝٩

10 ఒకదానిపై ఒకటి పేరుకుని ఉండే పండ్ల గుత్తులు గల ఎత్తయిన ఖర్జూరపు చెట్లను,[13]

وَالنَّخْلَ بٰسِقٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيْدٌ ۝١٠

11 దాసుల ఉపాధి నిమిత్తం వీటిని (ఉత్పత్తి చేశాము). ఇంకా మేము దీంతో నిర్జీవంగా ఉన్న ప్రదేశానికి జీవం

رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ۙ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا ۭ كَذٰلِكَ الْخُرُوْجُ ۝١١

అపసవ్యతనూ కానలేవు. కావాలంటే నీ దృష్టిని సారించు. అందులో నీకేమైనా లోపం కానవస్తోందా? మళ్లీ మళ్లీ చూడు. నీ దృష్టి అలసిసొలసి విఫలమై నీ వద్దకు తిరిగి వస్తుంది." (అల్ ముల్క్ – 3, 4).

10 **జౌజ్** (زَوْجٍ) అన్న పదాన్ని కొందరు 'జతలు' అని అనువదించారు. అంటే – ఆయన అన్ని రకాల వృక్షజాలను, వస్తువులను జతలు జతలుగా (ఆడ–మగలుగా) సృజించాడు. చూడటానికి అవి ఎంతో అందంగా, ఆహ్లాదకరంగా, మనోరంజకంగా ఉంటాయి. **'బహీజ్'** (بَهِيْجٍ) అంటే కనువిందుచేసే దృశ్యం.

11. అంటే – భూమ్యాకాశాల సృష్టిలోనూ, వాటి మధ్య ఉన్న వివిధ రకాల వస్తువులలోనూ దేవుని వైపుకు రుజువర్తన చెందే భక్తుల కోసం హితబోధ ఉంది.

12. కోతకువచ్చే ఆహారధాన్యాలంటే వరి, గోధుమ, మొక్కజొన్న, రాగి, పప్పుదినుసులతో కూడిన పంటలన్నమాట. కోతకోసిన తరువాత ఈ ఆహారధాన్యాలు ఒక ప్రణాళిక ప్రకారం నిల్వ చేయబడతాయి.

పోశాము. ఈ విధంగానే (సమాధుల నుండి) బయటకు రావలసి ఉన్నది.[14]

12 వీరికి పూర్వం నూహ్ జాతి వారు, రస్ జనులు,[15] సమూదువారు ధిక్కరించిన వారే.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحٰبُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾

13 ఆదు వారు, ఫిరౌను జనులు, లూత్ సోదరులు,

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

14 అయికా వారు,[16] తుబ్బా జాతివారు[17] కూడా. వారంతా ప్రవక్తలను ధిక్కరించారు.[18] దాంతో నా శిక్షా వాగ్దానం వారి విషయంలో నిజమని తేలింది.

وَأَصْحٰبُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

13. పండ్లతోటలలో ఖర్జూరం కూడా చేరి ఉన్నప్పటికీ, ఖర్జూరచెట్ల గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పటం గమనార్హం. దీన్నిబట్టి ఖర్జూరపండ్లకు గల ప్రాముఖ్యత విదితమవుతోంది. అరబ్బులకు లభ్యమయ్యే పండ్లలో ఖర్జూరపండు అతి ముఖ్యమైనది కదా!

బాసిఖాత్ (بَاسِقٰتٍ) అంటే ఎత్తైనది. **'తల్‌వున్'** (طَلْعٌ) అంటే లేత ఖర్జూరపండ్లు. **'నజీద్'** (نَضِيدٌ) అంటే పొరలు పొరలుగా ఉండేదని అర్థం.

14. మేము వర్షపు నీటిద్వారా మృతభూమిని బ్రతికించి సజీవంగా, సస్యశ్యామలంగా చేసినట్లే, ప్రళయదినాన సమాధుల నుండి మృతులను బ్రతికించి లేపుతాము. ఈ పని మాకేమాత్రం కష్టం కాదు.

15. **రస్‌జనుల** గురించి వ్యాఖ్యాతల మధ్య తీవ్రమైన భేదాభిప్రాయముంది. ఇమామ్ ఇబ్నె జరీర్ తబ్రీ మాత్రం వీరిని కందకాల వాళ్ళని గట్టిగా వక్కాణించారు. కందకాల వాళ్ళ గురించి అల్ బురూజ్ సూరాలో వచ్చింది (మరిన్ని వివరాల కోసం ఫుర్ఖాన్ సూరా 38వ ఆయతుకు వ్యాఖ్యానంగా ఇబ్నె కసీర్, ఫత్‌హుల్ ఖదీర్ గ్రంథాలను చూడవచ్చు).

16. అయికా వారి గురించి వివరాల కోసం షుఅరా సూరా 176వ ఆయతు వివరణను చూడండి.

17. తుబ్బా జాతి వారి గురించి దుఖాన్ సూరా 37వ ఆయతు పాదసూచికను చూడండి.

18. ఈ జాతుల వారంతా తమ తమ కాలాల నాటి ప్రవక్తలను త్రోసిపుచ్చినవారే. ఈ ఉదాహరణల ద్వారా అంతిమ దైవప్రవక్త (స)ను ఓదార్చటం జరిగింది. ఓ ముహమ్మద్

15 ఏమిటీ, మేము తొలి(సారి) సృష్టికే అలసిపోయామా?[19] అది కాదు, వారసలు సరికొత్త సృష్టి గురించి సందిగ్ధంలో పడి పోయారు.[20]

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

16 మేమే మనిషిని సృష్టించాము. వాడి మదిలో మెదిలే ఆలోచనలు సయితం మాకు తెలుసు.[21] మేమతని ప్రాణనాళం కంటే కూడా అతనికి అతి చేరువలో ఉన్నాం.[22]

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

(సఅసం)! నీవు నీ జాతిజనుల ధిక్కారవైఖరిపై దిగులు చెందకు. ఈ ధిక్కరణ కొత్త విషయమేమీ కాదు. నీకు పూర్వం కూడా మా ప్రవక్తల పట్ల ఇలాంటి వ్యవహారమే జరిగింది. మరోవైపు ఈ ఆయతు మక్కావాసులకు హెచ్చరికగా వచ్చింది – లోగడ ప్రవక్తలను తిరస్కరించిన ఆయా జాతుల వారికి ఏ దుర్గతి పట్టిందో చూశారుగా! మీరు కూడా అలాంటి దుర్గతిని కొనితెచ్చుకోవాలనుకుంటున్నారా? ఆ దుర్గతి వద్దను కుంటే, మరి ధిక్కార వైఖరిని మానుకుని అంతిమ దైవప్రవక్త (స)ను విశ్వసించండి.

19. లేదుకదా! మరలాంటప్పుడు పునరుత్థాన దినాన మలిసారి సృష్టికి ఎలా అలసి పోతామనుకున్నారు? మలిసారి సృష్టి తొలిసారి సృష్టికన్నా తేలిక. "తొలిసారి ప్రాణులను సృష్టించేవాడు ఆయనే. మలిసారి కూడా ఆయనే సృష్టిస్తాడు. ఈ పని చేయడం ఆయనకు ఇంకా తేలిక" (రూమ్–27). యాసీన్ సూరా 78, 79 ఆయతు లలో కూడా ఈ విషయం ప్రస్తావనకు వచ్చింది. హదీసె ఖుద్సీలో ఇలా అనబడింది– అల్లాహ్ ఇలా సెలవిస్తున్నాడు: "అల్లాహ్ తొలిసారి నన్ను సృష్టించినట్లుగా ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ మలిసారి సృష్టించలేడని చెప్పి ఆదం పుత్రుడు నాకు బాధకలిగిస్తున్నాడు. నిజానికి తొలిసారి సృష్టి మలిసారి సృష్టికన్నా తేలికైంది కాదు." ఒకవేళ అది కష్టసాధ్య మైన పని అనుకుంటే తొలిసారి సృష్టే కష్టసాధ్యమై ఉండేది (బుఖారీ – ఇఖ్లాస్ సూరా వ్యాఖ్యానం).

20. అంటే–వీళ్లు దేవుని శక్తి సామర్థ్యాలను శంకించటం లేదు. కాని ప్రళయం, మరణా నంతర జీవితం లాంటి విషయాలపట్ల మాత్రమే వారు సంశయానికి లోనవుతున్నారు.

21. అంటే – మనిషి తన గుండెల్లో దాచుకునే గుట్టును, మనసులో అల్లుకునే ఆలోచనలను మేమెరుగుదుము. మనిషి ఆంతర్యంలో జనించే ప్రేరణల గురించి అతనికి తప్ప వేరెవరికీ తెలియదు. కాని అల్లాహ్‌కు ప్రేరణల సంగతి కూడా తెలిసిపోతుంది. అందుకే హదీసులో ఇలా అనబడింది : "నా అనుచర సమాజ సభ్యుల ఆంతర్యాల్లో జనించే ప్రేరణలను అల్లాహ్ క్షమిస్తాడు. వాటిని గురించి నిలదీయడు. అయితే ఆ

17 తీసుకోవలసిన ఇద్దరు (దూతలు) తీసుకోవటానికి వెళ్ళినప్పుడు (వారిలో) ఒకతను కుడి ప్రక్కన, మరొకతను ఎడమ ప్రక్కన కూర్చొని ఉంటాడు.

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾

18 (మనిషి) నోట ఒక మాట వెలువడటమే ఆలస్యం, అతని దగ్గర ఒక పర్యవేక్షకుడు (దాన్ని నమోదు చేయడానికి) సిద్ధంగా ఉంటాడు.[23]

مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

19 చివరికి మరణ మైకం – సత్య సమేతంగా – రానేవచ్చింది.[24] "(ఓ మనిషీ!)

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

ప్రేరణలను బహిర్గతం చేస్తే లేక, వాటికి క్రియారూపం ఇస్తే మటుకు అల్లాహ్ నిలదీస్తాడు." (బుఖారీ, ముస్లిం).

22. కంఠనాళం లేక ప్రాణనాళాన్ని అరబీలో **'వరీద్'** (الْوَرِيدِ) అంటారు. అది గనక తెగితే క్షణాల్లో ప్రాణం పోతుంది. ఈ నాళం కంటే దగ్గరగా ఉండటమంటే 'జ్ఞానం రీత్యా' అత్యంత చేరువలో ఉన్నాడని భావం. మేమతనికి ఎంత దగ్గరలో ఉన్నామంటే అతని అంతరంగంలో జనించే ఆలోచనలు సయితం ఎప్పటికప్పుడు మాకు తెలిసిపోతుంటాయని దేవుడంటున్నాడు. అరబీ మూలంలో ఉన్న **'నహ్ను'** (نَحْنُ) (మేము) అనే పదం దైవదూతలకు వర్తిస్తుందని ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ అంటున్నారు. అంటే – మా దూతలు మనిషి ప్రాణ నాళం కన్నా దగ్గరలో ఉన్నారు. ఎందుకంటే మనిషి కుడివైపున, ఎడమవైపున దైవ దూతలు అనుక్షణం ఉంటారు. వారు మనిషి చెప్పే ప్రతి మాటను, ప్రతిచేష్టను రికార్డు చేస్తారు.

'యతలఖ్ఖల్ ముతలఖ్ఖియాన్'కు వివరణగా ఇమామ్ షౌకానీ ఈ విధంగా అభిప్రాయపడ్డారు:

దీనిభావం ఏమిటంటే, మనిషి స్థితిగతులన్నింటినీ మేము ఎరుగుదుము. మా దూతలను మనిషిపై నియమించినంత మాత్రాన మనిషి గురించి మాకేమీ తెలియదని కాదు. లాంఛనప్రాయంగా మాత్రమే మేము మా దూతలను నియమించాము. వారు మనిషి వాక్కర్మలను గ్రంథస్థం చేస్తూ ఉంటారు. అంతమాత్రాన మేము మా దూతలపై ఆధారపడి ఉన్నామని అనుకోరాదు.

ఇద్దరు దూతల్లో ఒకరు సత్కర్మలను, మరొకరు దుష్కర్మలను నోట్ చేస్తారని మరికొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. ఇంకొంతమంది ప్రకారం పగలు – రేయి డ్యూటీ మారే దైవదూతలు వారు. పగలు ఇద్దరు దూతలుంటారు. రాత్రి ఇద్దరు దూతలుంటారు. (ఫత్హుల్ ఖదీర్).

దేనిపట్ల నువ్వు బెదిరి పారిపోయేవాడివో అదే ఇది."[25]

20 మరి శంఖం ఊదబడుతుంది. (శిక్ష గురించి) వాగ్దానం చేయబడిన రోజు ఇదే.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ٢٠

21 ప్రతి వ్యక్తీ తన వెంట తనను తీసు కొచ్చే వాడొకడు, సాక్ష్యమిచ్చేవాడొకడు ఉన్న స్థితిలో హాజరవుతాడు.[26]

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ٢١

22 (అతనితో ఇలా అనబడుతుంది:) "నిశ్చయంగా నువ్వు దీనిపట్ల అలసత్వం వహించావు. ఇక నీ నుండి నీ తెరను తొల గించాము. ఈనాడు నీ చూపు చాలా సుని శితంగా ఉంది."

لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ
فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ٢٢

23 "ఇదిగో, (ఇతని కర్మల చిట్టా) నావద్ద సిద్ధంగా ఉంది" అని అతని సహవాసి (అయిన దైవదూత) అంటాడు.[27]

وَقَالَ قَرِينُهُ هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ٢٣

24 (అప్పుడు ఈ విధంగా సెలవీయబడు తుంది :) "పొగరుబోతు అయిన ప్రతి దైవతిరస్కారినీ నరకంలో విసరివేయండి.

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ٢٤

---

23. **'రఖీబ్'** (رَقِيبٌ) అంటే కాపరివాడు, పర్యవేక్షకుడు అని అర్థం. మనిషి వాక్కర్మలను నమోదు చేయడానికి ఎదురుచూస్తూ ఉండేవాడు అన్న అర్థం కూడా వస్తుంది. **'అతీద్'** (عَتِيدٌ) అంటే ఎల్లప్పుడూ సిద్ధంగా ఉండేవాడు అన్నమాట.

24. అంటే మృత్యువు ఆసన్నమైనపుడు సత్యం స్పష్టమైపోతుంది. ప్రళయం గురించి, స్వర్గనరకాల గురించి దైవప్రవక్తలు (అలైహిముస్సలాం) చెప్పిన ఎన్నో విషయాల వాస్తవికత ఆ సమయంలో తేటతెల్లమవుతుంది.

25. ఓ మానవుడా! నువ్వు మృత్యువుకు భయపడి పారిపోయేవాడవు. కాని అది మాత్రం నిన్ను వదలలేదు. వెంటాడుతూ వచ్చి అమాంతం నిన్ను కబళించింది.

26. **'సాయిఖ్'** (سَائِقٌ) అంటే తీసుకువచ్చేవాడు అనీ, **'షహీద్'** (شَهِيدٌ) అంటే సాక్ష్యంగా ఉండేవాడు అనీ అర్థం. కాని ఈ రెండు పదాల భావార్థంపై విద్వాంసుల మధ్య

25 “వాడు మంచిని అడ్డుకునేవాడు, బరి తెగించి పోయేవాడు, అనుమానాల అయ్యగా ప్రవర్తించేవాడు.

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾

26 “వాడు అల్లాహ్‌తో పాటు మరో దైవాన్ని చేర్చాడు. కాబట్టి వాణ్ణి తీవ్రమైన శిక్షలో పడవేయండి.”[28]

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

27 “మా ప్రభూ! నేనితన్ని పెడదారి పట్టించలేదు. ఇతనే స్వయంగా బహుదూరపు అపమార్గంలో పడిఉన్నాడ”ని[29] అతని సహవాసి (అయిన షైతాన్) అంటాడు.

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

28 అప్పుడు అల్లాహ్ ఇలా అంటాడు : “నా దగ్గర ఇప్పుడు గొడవ చేయకండి. నేను ముందుగానే హెచ్చరికను (శిక్షకు సంబంధించిన వాగ్దానాన్ని) పంపాను.”[30]

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

29 “నా దగ్గర మాట మారదు.[31] నేను నా దాసులకు కొంచెం కూడా అన్యాయం చేసేవాణ్ణి కూడా కాను.”[32]

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

ఏకాభిప్రాయం లేదు. నిజానికి అవి దైవదూతల పేర్లనీ, వారిలో ఒకతను ప్రళయదినం వరకూ మనిషిని తీసుకుని వస్తూ ఉంటాడనీ, ఇంకొకడు మనిషి చేసే కర్మలకు సాక్షిగా ఉంటాడని ఇమామ్ తబ్రీ భావిస్తున్నారు.

27. ఆనాడు అతన్ని వెన్నంటి ఉన్న దైవదూత అతని కర్మల రికార్డును సమర్పించి, ‘ఇంద! నీవు చేసుకున్న నీ వ్యక్తిగత కర్మ’ అంటాడు.

28. అతని స్వీయకర్మల ఆధారంగా ఆనాడు అల్లాహ్ న్యాయబద్ధంగా తీర్పు చేస్తాడు.

29. అందుకే నా ఎత్తులకు తేలిగ్గా చిత్తయిపోయాడు. ఇతనే గనక నీ మార్గంపై స్థిరంగా ఉండే భక్తుడైతే నా కవ్వింపులకు ప్రభావితుడయ్యేవాడు కాదు. **ఖరీన్** అంటే సహవాసి, షైతాన్ అని భావం.

30. అప్పుడు అల్లాహ్ అవిశ్వాసులను, వారి దుష్ట సహవాసులైన షైతానులను ఉద్దేశించి, “ఇప్పుడు నా న్యాయస్థానంలో నిందారోపణలు చేసుకుని ప్రయోజనం ఏమీ లేదు. నేను మీకు కావలసినంత గడువు ఇచ్చాను. నా ప్రవక్తల ద్వారా, గ్రంథాల ద్వారా

30 "నువ్వు నిండిపోయావా?" అని మేము నరకాన్ని అడిగిన నాడు, "ఏం, ఇంకా ఏమన్నా ఉందా?" అని అది అంటుంది.[33]

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

31 స్వర్గం భయభక్తులు గల వారికి దగ్గరగా తీసుకురాబడుతుంది – అది ఏమాత్రం దూరాన ఉండదు.[34]

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

32 "ఇదీ మీకు వాగ్దానం చేయబడినది. (అల్లాహ్ వైపు) మరలి, నిష్ఠగా ఉండే ప్రతి ఒక్కరికీ ఉద్దేశించినది.[35]

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

శిక్ష గురించి ముందే భయపెట్టాను. కాని మీరు మా హెచ్చరికలను పెడచెవిన పెట్టారు" అని అంటాడు.

31. అంటే నేను చేసిన వాగ్దానం అక్షరాలా అమలవుతుంది. అన్నమాట ప్రకారమే ఈనాడు మిమ్మల్ని శిక్షించబోతున్నాను. నా నిర్ణయానికి తిరుగు ఉండదు.

32. నేరం చేయని వారిని శిక్షించటం నా విధానం కాదు. ఏ పాపం ఎరుగని వారిని అనవసరంగా శిక్షిస్తామని ఎలా అనుకున్నారు? అలాగే దురాగతాలకు పాల్పడిన వారిని వదలివేయటం కూడా మా పద్ధతి కాదు. మూలంలో **'జల్లామ్'** (**ظَلَّامٍ**) అని ఉంది. ఈ పదంలో భావ ఆధిక్యత (Supremacy) ఉంది. అతి ఎక్కువగా దౌర్జన్యం చేసేవాడు అని దాని అర్థం. అయితే అల్లాహ్ తను దౌర్జన్యం చేయనని చెప్పటానికి 'జల్లామ్' అని చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు. 'జాలిమ్' అంటే సరిపోయేది. మరి 'జల్లామ్' అన్న పదం ఎందుకు వాడబడింది? అన్న సందేహం అరబీ వ్యాకరణంలో ప్రవేశం ఉన్నవారికి కలగటం సహజం. దీనికి సమాధానం ఏమిటంటే నిజానికి ఆ పదంలో భావ ఆధిక్యత లేదు. 'జాలిమ్' అన్న అర్థంలోనే అది వాడబడింది. ఒకవేళ దాన్ని ఆధిక్యతా భావంలో తీసుకున్నా ఆ భావ ఆధిక్యత దౌర్జన్యం చేయకపోవడంలోనే గాని దౌర్జన్యం చేయటంలో కాదన్న విషయం గమనార్హం.

33. "నేను నరకాన్ని మానవులతో, జిన్నులతో నింపుతాను" అని అల్లాహ్ అంటున్నాడు (అలిఫ్ లామ్ మీమ్ అస్సజ్దా –13). ఈ వాగ్దానం ప్రకారం అల్లాహ్ నరకాన్ని అవిశ్వాసులైన మనుషులతో, జిన్నులతో నింపిననాడు, నరకాన్ని ఉద్దేశించి, "నువ్వు నిండిపోయావా?" అని అడుగుతాడు. "ఎందుకు, ఇంకా ఏమన్నా (రావలసింది) ఉందా?!" అని నరకం అంటుంది. నరకం అలా అనటంలోని ఉద్దేశం ఇది: "అల్లాహ్!

33 "కరుణామయుణ్ణి చూడకుండానే అతనికి భయపడుతూ, (అల్లాహ్ వైపు) మరలే హృదయాన్ని తీసుకువచ్చిన వారికి ఇది ప్రత్యేకించబడింది.[36]

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيْبِ ﴿٣٣﴾

34 "మీరు ఈ స్వర్గంలో ప్రశాంతంగా, సురక్షితంగా ప్రవేశించండి. ఇది నిత్యం నిలిచి ఉండే దినం."

ادْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُوْدِ ﴿٣٤﴾

35 అక్కడ వారికి కోరుకున్నదల్లా లభిస్తుంది. (పైగా) మా దగ్గర మరెంతో ఉన్నది.[37]

لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ فِيْهَا وَلَدَيْنَا مَزِيْدٌ ﴿٣٥﴾

36 వీరికి పూర్వం ఎన్నో సముదాయాలను మేము తుదముట్టించి ఉన్నాము. వారు బలపరాక్రమాల రీత్యా వీళ్లకన్నా ఘటికులే. వారు (నిలువ నీడ కోసం) పట్టణాలలో గాలించసాగారు.[38] కాని పారిపోయి ఆశ్రయం పొందేస్థలం ఏదైనా వారికి లభించిందా?!

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوْا فِى الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٣٦﴾

నేను నిండిపోయిన సంగతి నిజమే. కాని నీ శత్రువులు గనక ఇంకా మిగిలి ఉంటే వారిని వదలిపెట్టకు. ఎంతమంది ఉన్నాసరే వారిని ఆహుతి చేసుకుంటాను." దేవుడు నరకాన్ని ఆ విధంగా ప్రశ్నించటం, నరకం అలా సమాధానమివ్వటం అసంభవం ఏమీ కాదు. దైవచిత్తమయితే ప్రతిదీ సంభవమే.

హదీసులో ఇలా ఉంది : ప్రజలు నరకానికి ఆహుతి అవుతారు. 'ఇంకా ఏమైనా ఉందా?' అని నరకం అంటుంది. ఆఖరికి అల్లాహ్ నరకంపై తన పాదం మోపుతాడు. అప్పుడది 'చాలు, చాలు' అని కేకవేస్తుంది. (సహీహ్ బుఖారీ – ఖాఫ్ సూరా వ్యాఖ్యానం). ఇక స్వర్గం విషయానికి వస్తే, స్వర్గం ఇంకా ఖాళీగా మిగిలిపోతుంది. దానికోసం అల్లాహ్ కొత్త ప్రాణుల్ని సృష్టిస్తాడు. వారు అందులో ఉంటారు." (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుల్ జన్నహ్).

34. రానున్న ప్రతిదీ చాలా సమీపంలోనే ఉంది, దూరాన లేదు. (ఇబ్నె కసీర్)

35. స్వర్గవాసులు చాలా దగ్గరినుండి స్వర్గాన్ని చూసినపుడు వారితో అనబడే మాటలివి. **'అవ్వాబ్'** (اَوَّابٍ) అంటే అల్లాహ్ వైపుకు అధికంగా మరలేవాడు, అధికంగా పశ్చాత్తాపం

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

37 హృదయాన్ని కలిగి ఉండి[39] లేదా శ్రద్ధగా ఆలకించి[40] సావధానంగా మసలుకునే ప్రతి వ్యక్తికీ[41] ఇందులో హితబోధన గలదు.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

38 నిశ్చయంగా మేము భూమ్యాకాశాలను, వాటి మధ్య ఉన్న వాటన్నింటినీ (కేవలం) ఆరు దినాలలో సృష్టించాము. మరి మాకు అలసట సోకనయినా లేదు.

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

39 కనుక (ఓ ప్రవక్తా!) వారు చెప్పే మాటలపై నువ్వు ఓర్పు వహించు. సూర్యోదయానికి ముందు, సూర్యాస్తమయానికి ముందు కూడా స్తోత్రసమేతంగా నీ ప్రభువు పవిత్రతను కొనియాడుతూ ఉండు.[42]

చెందేవాడు, ఎక్కువగా దైవనామ స్మరణ చేసేవాడు, ఏకాంతంలో తన వల్ల జరిగిన తప్పిదాలను తలచుకుని దైవసన్నిధిలో కుమిలి కుమిలి రోదించేవాడు అని అర్థం. **'హఫీజ్'** (حَفِيظ) అంటే తన పాపాలను గుర్తు చేసుకుని పశ్చాత్తాపం చెందేవాడు లేదా అల్లాహ్ హక్కులను, ఆయన అనుగ్రహాలను జ్ఞాపకం ఉంచుకునేవాడు, దైవాదేశాలను, నిషిద్ధాంశాలను నిత్యం గుర్తుంచుకుని వాటికి కట్టుబడి ఉండేవాడు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

36. **'మునీబ్'** (مُّنِيب) అంటే అల్లాహ్ వైపు చిత్తశుద్ధితో మరలేవాడు. విధేయతా పూరితమైన శుభాత్మ. బహుదైవోపాసనా భావాలకు, పాపకార్యాలకు, పైశాచిక ఆలోచనలకు చోటు ఇవ్వని నిష్కల్మష హృదయం.

37. **"మా దగ్గర మరెంతో ఉంది"** అంటే ఏమిటి? అది స్వర్గవాసులకు ప్రాప్తమయ్యే దైవ దర్శన భాగ్యం. యూనుస్ సూరా 26వ ఆయతులో కూడా ఈ విషయం సూచనా ప్రాయంగా తెలుపబడింది.

38. **'పట్టణాలలో గాలించసాగారు'** అంటే అర్థం ఆ జాతుల వారు కూడా మక్కావాసుల కన్నా ఎక్కువగా వ్యాపారం నిమిత్తం వివిధ దేశాలలో పర్యటించేవారు. ఎన్నో రాజ్యాలతో వారికి వాణిజ్య సంబంధాలుండేవి. కాని మా శిక్ష విరుచుకుపడి నప్పుడు వారు పారిపోయి తలదాచుకునే స్థలం ఏదీ వారికి దొరకలేదు.

40 రాత్రిపూట కూడా (ఏ సమయం లోనయినా) ఆయన పవిత్రతను కొని యాడు,[43] మరి నమాజు తరువాత కూడా (ఆయన్ను స్తుతించు).[44]

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

41 ఇంకా వినుము:[45] ఏ రోజున ఒక పిలిచేవాడొకడు[46] చాలా దగ్గరి స్థలం నుండి పిలుస్తాడో[47]...

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

42 ఏ రోజున అందరూ ఒక భీకర అరుపును ఖచ్చితంగా వింటారో, అది (మృతులు సమాధుల నుండి) బయటపడే రోజై ఉంటుంది.[48]

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

39. అంటే ఆలోచించి సత్యాన్ని గ్రహించే జాగృత హృదయం గలవాడన్నమాట!

40. అంటే – గత జాతుల గాథలను వివరించే దైవవాణిని శ్రద్ధగా వినేవాడైతే....

41. అంటే మనసును, మస్తిష్కాన్ని పూర్తిగా అదుపులో పెట్టుకుని ఏకాగ్రతతో విషయాన్ని ఆస్వాదించగలిగినట్లయితే అందలి హితబోధ అర్థమవుతుంది. శారీరకంగా అక్కడ హాజరై ఉండి కూడా మనసు గైర్హాజరై ఉంటే విషయం బుర్రకెక్కదు.

42. ఈ వాక్యంలో ఫజ్ర్, అస్ర్ నమాజుల గురించి ప్రత్యేకంగా తాకీదు చేయబడింది.

43. అంటే రాత్రిపూట కూడా కొంత సమయాన్ని (తహజ్జుద్) నమాజ్ కొరకు కేటాయిం చమని దేవుడు తన ప్రవక్తకు సూచించాడు. ఈ విషయమే మరోచోట ఇలా అనబడింది: "(ఓ ప్రవక్తా!) రాత్రిపూట లేచి తహజ్జుద్ నమాజు సలుపు. ఇది నీ కొరకు అదనం" (బనీ ఇస్రాయీల్ - 79). కొంతమంది విద్వాంసుల ప్రకారం మేరాజ్ (గగన యాత్ర)కు ముందు ముస్లింలకు కేవలం ఫజ్ర్, అస్ర్ నమాజులు మాత్రమే విధిగా ఉండేవి. ప్రవక్తగారికైతే తహజ్జుద్ నమాజు కూడా విధిగా ఉండేది. కాని మేరాజ్ సందర్భంగా రోజుకు 5 పూటల నమాజులు విధి (ఫర్జ్) గా చేయబడ్డాయి. (ఇబ్నె కసీర్)

44. అంటే నమాజు తర్వాత కూడా అల్లాహ్ పవిత్రతను కొనియాడాలి. ఇక్కడ తస్బీహ్ (అల్లాహ్ పవిత్రతను కొనియాడటం) అంటే ఫర్జ్ నమాజుల తర్వాత పఠించమని దైవప్రవక్త (స) ఆదేశించిన తస్బీహ్ వచనాలని కొంతమంది భావించారు. అనగా 33సార్లు సుబ్హానల్లాహ్ అనీ, 33సార్లు అల్హమ్దు లిల్లాహ్ అనీ, 34 సార్లు అల్లాహు అక్బర్ అనీ పఠించటమన్నమాట (బుఖారీ, కితాబుల్ అజాన్. ముస్లిం కితాబుల్

43 మేమే బ్రతికిస్తున్నాం.[49] మేమే చంపుతున్నాం. ఎట్టకేలకు మా వైపుకే మరలి రావలసి ఉన్నది.[50]

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

44 భూమి బ్రద్దలైపోయిన రోజున వారు ఉరుకులు పరుగులతో[51] (బయటికి వస్తారు). ఈపాటి సమీకరణ మాకు చాలా తేలిక.

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

45 వారు చెప్పేదేమిటో మాకు బాగా తెలుసు. (ఓ ప్రవక్తా!) నీవు వాళ్లను బల వంతపెట్టేవాడివి కావు.[52] కాబట్టి నీవు మా హెచ్చరికలకు భయపడేవారికి ఖుర్‌ఆను ద్వారా బోధపరుస్తూ ఉండు.[53]

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

మసాజిద్). అయితే ఈ తస్బీహ్ వచనాలు ఈ సూరా అవతరించిన తర్వాత చాలా కాలానికి తెలియజేయబడ్డాయన్న సంగతి గమనార్హం. ఇంకా కొంతమంది ఆయతులోని 'అద్‌బారస్సుజూద్' (సజ్దాల తర్వాత) అన్న పదానికి మగ్రిబ్ తర్వాత రెండు రకాతుల నమాజు అన్న అర్థం తీసుకున్నారు.

45. అంటే, దైవవాణి (వహీ) ద్వారా తెలుపబడే ప్రళయదిన విశేషాలను శ్రద్ధగా వినండి అని అర్థం.

46. ఆ పిలిచేవాడు ఇస్రాఫీల్ దైవదూతగాని, జిబ్రయీల్ దూతగానీ అయి ఉంటారు. ఆ పిలుపుతో అందరూ మహ్షర్ మైదానంలో సమావేశమవుతారు. అంటే అది రెండవసారి ఊదబడే శంఖం అన్నమాట.

47. ఆ స్థలం సఖరయె బైతుల్ మఖ్దిస్ అనీ, అది ఆకాశానికి అతి చేరువలో ఉండే స్థలమని కొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. మరి కొంతమంది ప్రకారం ప్రతి వ్యక్తీ చాలా దగ్గరినుండి ఆ పిలుపు వినిపిస్తున్నట్లు భావిస్తాడని అన్నారు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్). ఈ రెండవ అభిప్రాయమే సమంజసం అనిపిస్తోంది.

48. ఆ పిలుపు (ప్రళయ శంఖారావం) తథ్యం. అందులో సందేహానికి ఆస్కారమే లేదు. ఆ రోజునే అందరూ సమాధుల నుండి లేపబడతారు.

49. ప్రపంచంలో మానవులకు మరణం వొసగటమైనా, పరలోకంలో వారిని తిరిగి

బ్రతికించటమైనా – ఇదంతా మా పనే. ఈ పనిలో మాకు భాగస్వాములుగా ఎవరూ లేరు.

50. అక్కడ మేము ప్రతి వ్యక్తికీ అతని కర్మలను బట్టి ప్రతిఫలం ఇస్తాము.

51. పిలుపు ఇచ్చిన వానివైపుకు వారంతా పరుగులు తీస్తారు (ఫత్హుల్ ఖదీర్). "భూమి బ్రద్దలైనపుడు అందరికంటే ముందు బ్రతికి బయల్పడేవాణ్ణి నేనే"నని మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) చెప్పారు (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుల్ ఫజాయెల్).

52. అంటే (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం)! వారు విశ్వసించాల్సిందేనని పట్టుబట్టడం నీ పని కాదు. సత్యాన్ని అందజేయటం వరకే నీ పని. ఆ పనిని నువ్వు చేస్తూ ఉండు.

53. అల్లాహ్‌కు భయపడుతూ, ఆయన హెచ్చరికలపై భీతితో కంపిస్తూ, ఆయన వాగ్దానాలను సత్యమని నమ్మేవారు మాత్రమే నీ హితబోధను గ్రహిస్తారు. అందుకే హజ్రత్ ఖతాదా ఇలా ప్రార్థిస్తూ ఉండేవారు: **"అల్లాహుమ్మజ్ అల్నా మిమ్మన్ య్యఖాఫు వయీదక వ యర్జూ మవ్‌ఊదక యా బార్రు యా రహీమ్."** (ఓ అల్లాహ్! నీ హెచ్చరికలకు భయపడుతూ, నీ వాగ్దానం పట్ల ఆశపెట్టుకునే వారిలో మమ్ము చేర్చు. ఓ మేలు చేసేవాడా! ఓ దయాకరా!!)